

SAKSFRAMLEGG

Til:
Fakultetsstyret for HSL-fakultetet

Møtedato:
23.10.2019

Sak:

Forskningsgruppeordningen ved HSL-fakultetet 2020-2023

Innstilling til vedtak

1. Fakultetsstyret slutter seg til dekanens anbefaling av modell for organisering og finansiering av forskningsgruppeordningen for HSL-fakultetet slik det fremgår av saksframlegget.
2. Fakultetsstyret vedtar retningslinjene for forskningsgruppeordningen ved HSL-fakultetet slik de fremgår av vedlegg 1 til saken, med de merknader som fremkom i møtet.

Bakgrunn

Med utgangspunkt i fakultetets strategiplaner for 2009-2013 og 2014-2017 lyste HSL-fakultetet i 2014 ut støtte til etablering av forskningsgrupper. Utlysningen bygde på den eksterne evalueringen av forskningsgruppene som ble etablert i 2010. Ordningen som lå til grunn for utlysningen hadde klare krav til gruppestørrelse, ledelse, målsettinger og fremdriftsplan, og hadde inndelingen av forskningsgrupper i tre ulike kategorier:

1. Forskningsgrupper som er nyetablerte eller i en tidlig konsolideringsfase
2. Forskningsgrupper som har passert konsolideringsfasen og som har utviklet et visst faglig fellesskap og faglig fokusert aktivitetsnivå
3. Forskningsgrupper som kan betegnes som toppforskningsmiljø

17 forskningsgrupper fikk tildelt støtte; åtte på nivå 1, fem på nivå 2 og fire på nivå 3.

Det ble i sak FS-20/2017 – Vurdering av forskningsgruppemodellen ved HSL-fakultetet og oppfølging av forskningsgruppene – blant annet vedtatt følgende:

Fakultetsstyret ønsker en videreføring av ordningen med forskningsgrupper fra 2019, og ber dekanen legge til rette for god erfaringsoverføring til ny ledelse.

Både i universitetets sentrale strategi (Drivkraft i nord) og i fakultetets strategi (Mennesker og samfunn i Arktis) understrekes det at ordningen med forskningsgrupper skal styrkes. Under målet om å styrke fakultetets forskningskvalitet og –aktivitet i fakultetets strategi er dette uttrykt slik:

- Videreutvikle forskningsgruppeordningen og forskningslederkompetansen og legge til rette for god forskningsstøtte

- Øke publiseringsaktiviteten gjennom å satse på forskningsgrupper og enkeltforskere med stort potensial

Vi hadde ved starten av 2019 rundt 50 forskningsgrupper ved fakultetet, hvorav 23 var fakultetsstøttet økonomisk. Det er til dels store forskjeller i finansiering, støtte, oppfølging og tildelinger av timeressurser mellom enhetene.

Fakultetsledelsen startet arbeidet med videreføringen av ordningen i 2018, blant annet gjennom møter med forskningsgruppelederne og seminar med instituttlederne. Basert på innspill fra instituttene utarbeidet fakultetsledelsen et første utkast til retningslinjer for forskningsgruppeordningen ved HSL-fakultetet som ble lagt frem for fakultetsstyret 13. juni. Utkastet til retningslinjer ble også diskutert på seminar med fakultetsstyre og instituttledere 12. juni. Forslag til retningslinjer for forskningsgruppeordningen på HSL-fakultetet, justert for de innspill som kom fra fakultetsstyret i møtet 13. juni, ble sendt ut på høring til enhetene på fakultetet 10. juli (høringsbrevet, samt justerte retningslinjer følger vedlagt). I tillegg til retningslinjene gikk dekanen gjennom ulike aspekter av forskningsgruppeordningen, samt la frem forslag til hvordan en best kan videreføre ordningen ved fakultetet. Fakultetsstyret fattet følgende vedtak 13. juni:

1. *Fakultetsstyret ber dekanen utarbeide forslag til retningslinjer for forskningsgruppeordningen ved HSL-fakultetet basert på saksfremlegget og diskusjonen i møtet.*
2. *Forslaget til retningslinjer bes sendt ut på høring til instituttene/sentrene ved fakultetet.*
3. *Endelig forslag til retningslinjer for forskningsgruppeordningen ved HSL-fakultetet bes lagt frem for fakultetsstyret i møte 25. oktober*

Høringsrunde og seminar

I høringsbrevet som gikk ut 10. juli ble enhetene på fakultetet invitert til å komme med innspill til utkastet til retningslinjer for forskningsgruppeordningen, i tillegg til at de kunne komme med generelle innspill til ordningen. Basert på diskusjonen i seminaret 12. juni og fakultetsstyret 13. juni, ble det også bedt om innspill på enkelte utvalgte punkter. Høringsbrevet fra fakultetet, samt høringsssvarene fra de syv enhetene som sendte innspill ligger vedlagt saken.

Det ble gjennomført et seminar for instituttledere og kontorsjefer 8. oktober, hvor det blant annet var satt av tid til å diskutere ulike temaer knyttet til forskningsgruppeordningen. Temaene var satt opp blant annet med tanke på at instituttene fremover får et større ansvar for forskningsgruppene; hva vil være institutt-/senterleders rolle i arbeidet med gruppene, og hvordan kan aktiviteten i gruppene kobles til strategier og forventninger.

Tilbakemeldingene fra diskusjonsgruppene kan kort oppsummeres slik:

- Det er viktig å få til en god dialog mellom forskningsgruppelederne og instituttledelsen
- Gruppene må føle eierskap til instituttens strategier
- Det er viktig med åpenhet, god informasjonsflyt og transparente prosesser
- En må sikre at gruppene har et felles mål og en aktivitetsplan
- Det vil være behov for fakultetet for å støtte opp om tverrfaglige grupper og toppforskningsgrupper

Økonomi

Forskningsgrupper har vært brukt aktivt som et virkemiddel ved fakultetet i nærmere ti år, og det er lagt opp til at ansvaret for forskningsgruppene fremover i større grad overføres til

instituttene/sentrene. Det har vært tildelt betydelige midler fra fakultetets forskningsfond til forskningsgruppene, og det har vært et spørsmål hvordan finansieringen skal videreføres når ordningen skal over i ordinær drift. Når det gjelder den fremtidige finansieringen av forskningsgruppene, sluttet fakultetsstyret seg til følgende rammeverk:

- Grunnfinansieringen av forskningsgruppene dekkes av instituttene/sentrenes ramme. Det forutsettes ikke særskilte tildelinger til den enkelte forskningsgruppe, men forventes en tilgang på midler ved behov. Dette vil kunne bidra til at det enkelte institutt/senter vil kunne se samlet på den forskningsgruppeaktiviteten som er på enheten. En bør så langt som mulig unngå interne «søknadsrunder» på midler.
- Utvidet finansiering av forskningsgruppene kan ved behov dekkes over fakultetets forskningsfond, eller andre tildelinger. Dette kan eksempelvis skje gjennom fordeling av rekrutteringsstillinger, rettede utlysninger (eksempelvis midler til professor 2, større konferanser, etc.), eller åpne utlysninger.
- Det er et mål at gruppene skal få tilslag på eksterne midler til aktiviteter av større omfang.
- Fakultetet forventes å kunne bidra inn med egenandeler ved tilslag på større prosjekt.

Dette rammeverket ble videreformidlet i høringsbrevet som gikk ut til enhetene. Basert på noen av de innspillene fakultetet har fått, ser vi behovet for å nærmere beskrive hva som ligger i særlig det første punktet om grunnfinansiering.

Det er viktig å ha med seg at den viktigste og soleklart største ressursen inn i enhver forskningsgruppe vil være den enkelte forsker sin innsats/forskningstid inn i gruppen. Ut over dette vil det være ulikt finansieringsbehov for den enkelte gruppe. Som dekanen tidligere har argumentert for, bør det overordnede målet vedrørende finansiering være at forskningsgruppene bør ha tilgang på midler ved behov. Aggregert sett har forskningsgruppene hatt utfordringer med å bruke opp de midlene de har fått tildelt fra forskningsfondet, noe som har bidratt til å øke avsetningsnivået ved fakultetet.

Hva som vil inngå i grunnfinansieringen av en forskningsgruppe (ut over forskningstid) er vanskelig å detaljere, og vil etter dekanens mening ikke være formålstjenlig å beskrive i en retningslinje for ordningen. Det kan eksempelvis være kostnader til å samle forskningsgruppen til en workshop, til å invitere en gjesteforsker, eller til å sende deltakere på konferanse, men det kan også være flere andre typer kostnader. Denne typen kostnader vil i den nye ordningen på fakultetet forutsettes dekket av den enkelte enhets ramme. Hvordan den enkelte enhet velger å håndtere økonomien til forskningsgruppene vil kunne variere blant annet på bakgrunn av antall forskningsgrupper og størrelse på enheten. Anbefalingen fra fakultetet er at en ser på finansieringen av forskningsgruppene på egen enhet samlet, og ikke tildeler «mekanisk» til hver enkelt gruppe på bakgrunn av eksempelvis publiseringsresultater. En kan se for seg en felles budsjettpost på et institutt, hvor en har vurdert nivået posten basert på en dialog med forskningsgruppene i budsjettprosessen, og en felles forståelse av hva det er rimelig å få dekket. Dette bør fremover være en naturlig del av den samlede rammestyringen for enheten, på samme måte som øvrige deler av aktiviteten ved enheten. Fakultetet anbefaler at økonomi for den enkelte forskningsgruppe avklares mellom forskningsgruppeleder og instituttleder ved inngangen til hvert budsjettår. Avklaringen bør ta utgangspunkt i gruppens forsknings-/aktivitetsplan og instituttets strategi/årsplan.

Ut over grunnfinansieringen legges det som nevnt tidligere opp til at utvidet finansiering av forskningsgruppene kan skje via ulike rettede eller åpne utlysninger, samt at fakultetet har en ordning for å kunne bidra inn med egenandeler ved tilslag på større prosjekt.

Dekanens vurderinger

Etablering av forskningsgrupper er etter dekanens mening et viktig virkemiddel for ivaretagelse, oppfølging og iverksetting av fakultetets strategi. Styrking av kvaliteten på forskningen bør skje innenfor rammene av fakultetets, instituttene og sentrenes prioriteringer og satsingsområder, og gjennom økt forskningssamarbeid om særskilte tema. Gruppene vil være sentrale bidragsyttere i å realisere UiTs og (enhetenes) ambisjoner relatert til tematiske satsingsområder, økt ekstern finansiering, internasjonalisering, publisering, innovativ kultur, styrket fagfellesskap og samhandling innad og på tvers av fagdisipliner. Målsetning og formål vil endre seg i takt med gruppens utviklingsnivå, og endrede behov ved UiT og i samfunnet. Dekanen mener at forskningsgruppeordningen ved fakultetet har vært og er et vellykket prosjekt som nå er på vei over til å bli en del av den ordinære aktiviteten på fakultetet. Forskningsgruppeordningen som foreslås for perioden 2020-2023 kan på en måte ses på som en overgangsordning fra prosjekt til ordinær drift.

Det er kommet mange konstruktive innspill gjennom høringsrunden og seminaret som har vært siden fakultetsstyremøtet i juni, og dekanen vil benytte anledningen til å takke for den prosessen som har ledet frem til det forslaget som nå foreligger. Det er foretatt en del justeringer fra de retningslinjene som ble sendt på høring i juni til det forslaget som nå ligger som vedlegg 1 til denne saken. Endringene fra forslaget som ble sendt på høring fremgår av eget vedlegg, og grunngis nærmere under.

En av tilbakemeldingene fra høringen var at ordningen virker for byråkratisk, og at den i for stor grad ga inntrykk av styring fra fakultetsnivået. Dekanen er enig i at retningslinjene slik de var utformet kan gi inntrykk av styring og byråkrati. Fakultetet har det strategiske ansvaret for ordningen, men ansvaret for forskningsgruppene skal i neste fase over til instituttene/sentrene. Dette bør komme tydeligere frem i retningslinjene. Samtidig er det som følge av *Særavtale om lønnsvilkår for faglig ansatte som innehar funksjon som forskningsgruppeleder/faggruppeleder ved UiT Norges arktiske universitet* behov for at fakultetsleddet er koblet på ved opprettelser og nedleggelser av forskningsgrupper. I det vedlagte forslaget er det forsøkt å tilpasse både innhold og ordlyd til å bli mindre byråkratisk og styrende.

Kravet til en klart definert leder av forskningsgruppene har utviklet seg siden ordningen ble opprettet ved fakultetet. Forskningsgruppeleder er en mentor og faglig pådriver med et overordnet ansvar for gruppens aktivitet og faglige utvikling i henhold til en forskningsplan. Leder er et naturlig kommunikasjons- og kontaktpunkt mot øvrig ledelse på institutt/senter eller fakultet. Rollen som forskningsgruppeleder har blitt mer formalisert de senere årene, og vil etter dekanens mening være en av de viktigste rollene for at ordningen skal fungere fremover. I høringssvarene som ble gitt fremgår det at det ikke anses som nødvendig å fastsette en spesifikk ressursbruk for forskningsgruppelederrollen, men at dette er noe som vil ligge innenfor instituttledelsen ansvarsområde å fastsette. Dekanen vil på bakgrunn av noen av høringsinnspillene og kommentarer på seminaret 8. oktober påpeke at det ikke anses som aktuelt å tildele forskningsgruppeledere ved HSL-fakultetet personalansvar.

Det er i høringssvarene og på seminaret nevnt tre hovedområder hvor enhetene mener at fakultetet må ta en tydelig rolle i forskningsgruppeordningen også fremover. Fakultetet bør for det første ha et større ansvar for utviklingen av toppforskningsmiljøer, og bidra til at disse gis mulighet til å utvikle seg og konkurrere på nasjonale og internasjonale arenaer. For det andre bør fakultetet ha et særlig ansvar for tverrfaglige forskningsgrupper (på tvers av institutt/fakultet) og bidra inn i koordineringen av disse. Og for det tredje bør fakultetet kunne være en strategisk partner, som kan bidra inn større søknadsinitiativ og oppfølginger av større evalueringer. Slik dekanen ser det er det

naturlig at fakultetet tar et særskilt ansvar for disse områdene. Dette er satsingsområder som fremkommer tydelig i blant annet fakultetets strategi. Dekanen mener at områdene er dekket gjennom retningslinjene, og foreslår å fremheve ytterligere satsinger gjennom blant annet fakultetets årsplaner fremover.

Sonni Olsen
dekan

—

Frode G. Larsen
fakultetsdirektør

—

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur